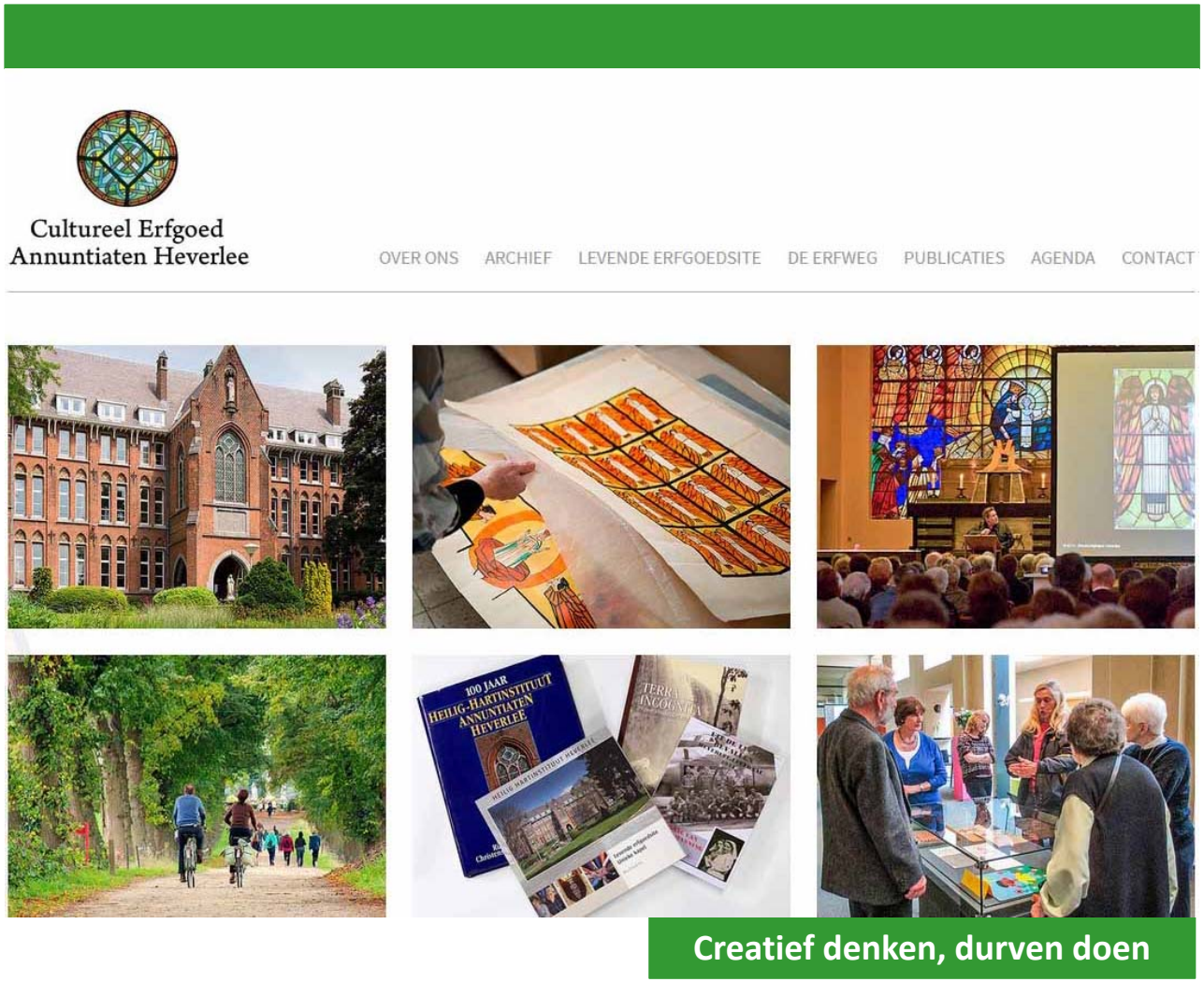

SLIMERFGOED.BE

www.cultureelerfgoedannuntiatenheverlee.be

Creatief denken, durven doen

DOEL TRAJECT

Leerlingen in Brusselse scholen maken de identiteit van hun school expliciet

Ontwerpprincipes

Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag

Werk met meerstemmig schoolerfgoed

Laat deelnemers creëren: geef een opdracht

Faciliteer een interculturele dialoog

- Wat is de identiteit van onze school?
- Wat vindt onze school belangrijk? Voor welke waarden en principes staat onze school?
- Welke tradities of gewoontes heeft onze school? Hoe leeft het verleden door tot op vandaag?
- Welke verhalen gaan rond in onze school?
- Hoe omschrijven we onze school? Welke kenmerken heeft onze school?
- Wat wil onze school waarmaken? Welke doelen heeft onze school?
- Hoe is de sfeer bij ons op school? Hoe ziet het schoolklimaat er uit?

Identiteit: Mogelijke onderzoeksvragen

Welke onderzoeksvraag/ doelstellingen zet je centraal in het project?

Hoe leerlingen zelf vragen laten formuleren?

- Trigger of prikkel die vragen oproept: foto's, cartoons, filmpjes, quotes, kunst, voorwerpen …
  - Welke trigger gebruik je om vragen op te werpen?
- Brainstormen: laat leerlingen brainstormen over het thema
- Bevragen: laat leerlingen zelf vragen stellen over het thema
  - Hoe laat je leerlingen zelf brainstormen/vragen stellen?

Brainstormvragen
Maak ze specifiek

- 5 W's & 2 H's: wat? Wie? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe? en Hoeveel? van een thema.
- Vragen naar emoties + persoonlijke betrokkenheid
- Vraag voorbeelden, specifieke situaties of anekdotes
- Vraag naar verschillende factoren : politiek, demografisch, sociaal, economisch, cultureel, technologisch, religieus, territoriaal.
- Vraag visie van verschillende betrokkenen of stakeholders : belangengroepen, partijen, ouderen, jongeren, vrouwen, mannen, nieuwkomers, ...

Brainstorm-technieken
Klassikaal < werkgroepen

Generate – Sort – Connect - Elaborate	Think –Pair – Share	Placemat
Stille brainstorm of chalk-talk	Brain-writen: blad doorgeven	World café

Enkele principes bij brainstormen

- Kwantiteit gaat boven kwaliteit
- Beoordeel niet
- Respecteer de privacy naar buiten
- Lift mee met de ideeën van anderen
- Stel een procesbegeleider aan

Question kits
= voorgestructureerde vragen

- Question kit stakeholders of betrokkenen
- Question kit verklaren
- Question kit vergelijken
- Question kit evalueren
- Question kit fouten-analyse
- Question kit exploreren
- Question kit vooronderstellingen
- Question kit oplossingen of opties
- Question kit persoonlijke bijdrage

Ontwerpprincipes

Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag

Meerstemmig schoolerfgoed

+ diversiteit zichtbaar maken

Laat deelnemers creëren: geef een opdracht

Faciliteer een interculturele dialoog

Welk erfgoed verwerk je?
Rond welke thema's werk je?

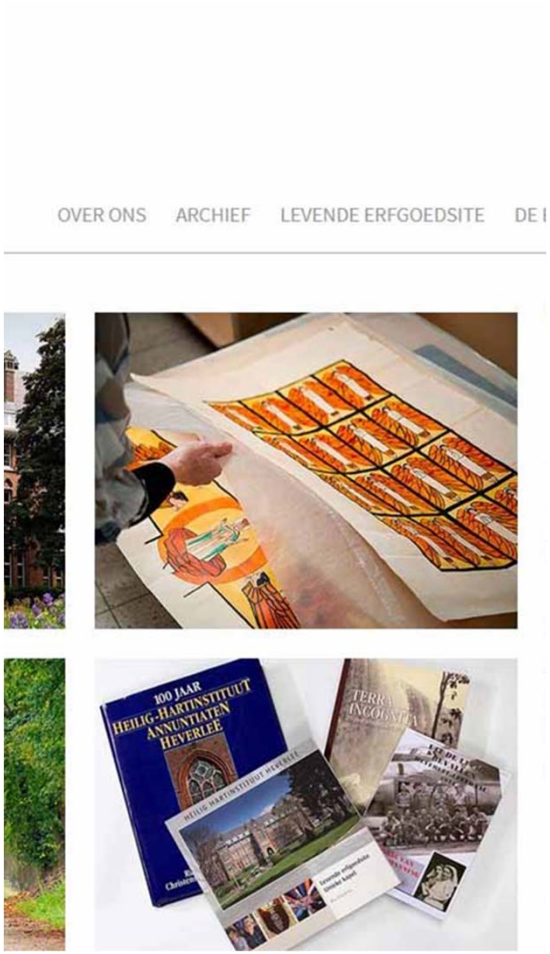
Meerstemmigheid:
Maak diversiteit zichtbaar

Een school is nooit homogeen

Diverse

- Periodes of generaties
- Sociale groepen
- Culturen, religies, wereldbeelden
- Politieke strekkingen of invalshoeken
- Gender

Type erfgoed?

Schoolerfgoed

Authenticiteit > prestige

Concreet: petit histoires & oral history

Veelvormig: gebouwen, voeding, juwelen, schilden, relikwieën, zegels, munten, meubelen, tapijten, muziek, voorwerpen, decoratie, mode, en media, kranten of internet.

Verkenning erfgoed

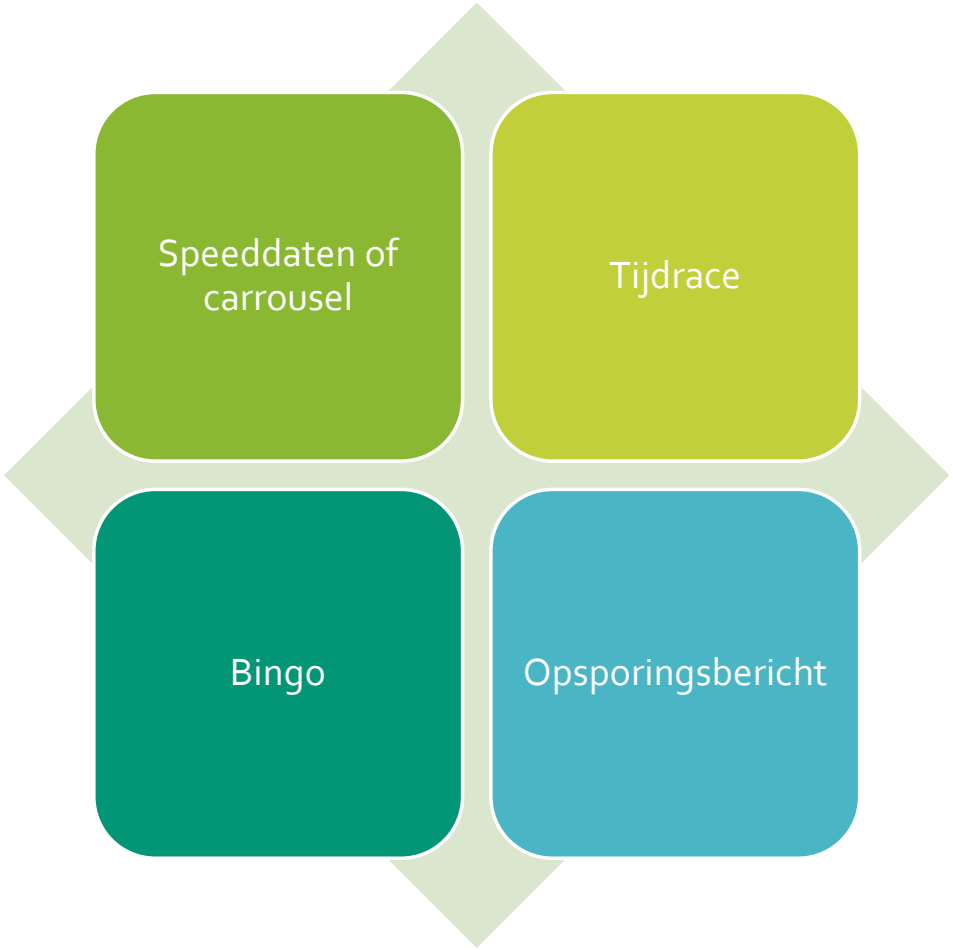
Via welke leeractiviteiten verkennen leerlingen het erfgoed/thema?

- Educatief spel, quizvormen
- Informatie-zoektocht, speurtocht
- Interviews afnemen
- Hoekenwerk
- Waarnemingsopdrachten
- Opdrachten met kunst/media: film, foto's, poëzie, posters, …
- Bronnenstudie

Hoe erfgoed verkennen?

Enkele werkvormen

- Contrasteer
- Gelijkenissen en verschillen
- Vergelijken
- Ordenen
- Vreemd voorwerp
- Perspectiefwissel
- Contextwissel
- IJsberg van een voorwerp

Enkele interculturele verkenningsoefeningen

Identiteit in Brusselse scholen
Ontwerpprincipes

Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag

Werk met meerstemmig schoolerfgoed

Laat deelnemers creëren: geef een opdracht

Faciliteer een interculturele dialoog

Creatie-opdracht

STAP 1: KIES EINDOPDRACHT

STAP 2: BOUW SCAFFOLDS IN

STAP 3: WERK EEN ACTIVITEITENLADDER UIT

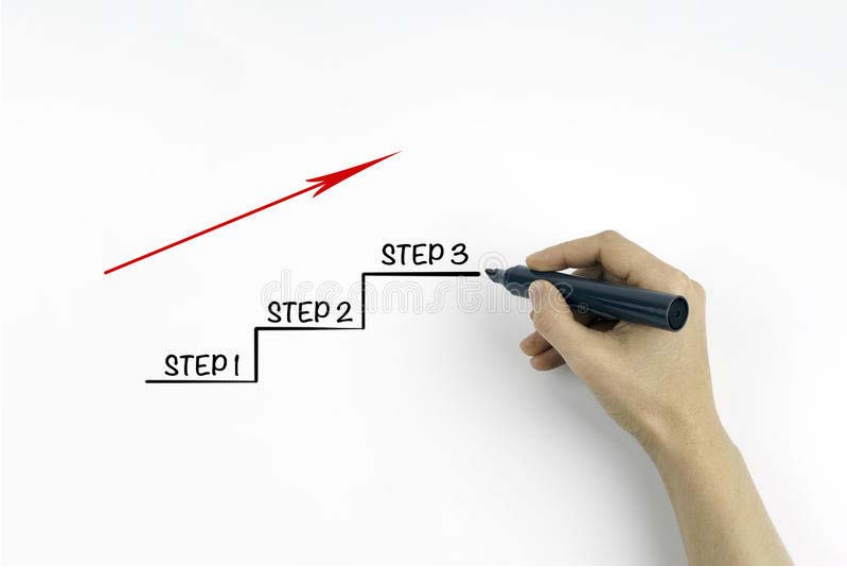
Backwards design

Omschrijf je opdracht

Poster	Architectuurtekening	Film	Website
Tentoonstelling	Collage	Beursstand	Geanimeerde kaart/tijdslijn
Krant	Rollenspel/theater	Presentatie	Discussie
Archivering	Interviewtraject	Poëzie	Paper/onderzoek

Backward design (Wiggins)

MET WELKE CREATIEOPDRACHT BEREIK IK MIJN DOELEN?	CREATIEOPDRACHT
WAT MOET IK AANBIEDEN OM TOT STERKE EINDPRODUCTEN TE KOMEN? (INHOUD, VAARDIGHEDEN, MEDIA)	INPUT
HOE STRUCTUREER IK DE VERSCHILLENDE ACTIVITEITEN?	OPBOUW

Activiteitenladder

Opbouw

- Motiviatifase
- Exploratiefase
- Vormgevende fase

Gradueel of stapsgewijs werken

- Eenvoudig >>>> complex
- Veel begeleiding >>>> minder begeleiding
- Individueel >>>> groep

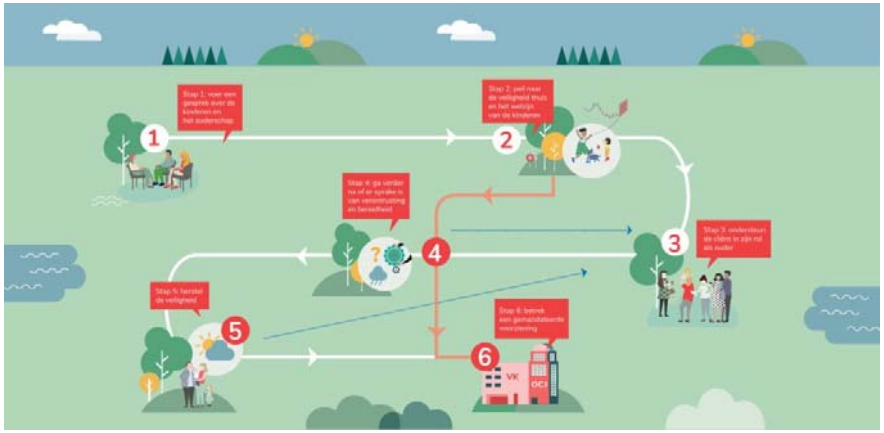
Scaffolds

Criteria:
Wat verwacht je concreet?

Inhoudelijk & vormelijk

Stappenplan:
Hoe werk je aan je opdracht?

Identiteit in Brusselse scholen
Ontwerpprincipes

Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag

Werk met meerstemmig schoolerfgoed

Laat deelnemers creëren: geef een opdracht

Faciliteer een interculturele dialoog

Faciliteer een interculturele dialoog

- Veilige ruimte
- Gespreksregels
- Identiteit in verschillende lagen: intersectionaliteit
- Gelijkwaardigheid
- Meertaligheid

Creëer een veilige ruimte

Mogelijkheid om forum te betreden en er af te gaan

Geen frontale klasopstelling: teams, gesprekscirkels, praatstok

Agonisme (Chantal Mouffe)

KIJKWIJZER DISCUSSIE
GRESPREKSREGELS

Hieronder zijn enkele gespreksregels opgenomen die kunnen worden besproken in de evaluatie van een discussie.

STELT ZICH NEUTRAAL OP	• Vermijdt emotionele uitdrukkingen gezichtsuitdrukkingen, gebaren, ... • Stelt de eigen mening niet voor als feiten. • Profileert zichzelf niet als autoriteit over de controverse. • Eerbiedigt de toegewezen spreektijd.
STELT ZICH RESPECTVOL OP	• Laat anderen uitpraten. Onderbreekt anderen niet. • Vraagt het woord door zijn hand op te steken. • Luistert naar argumenten van anderen. • Vriendelijk ten opzichte van leerlingen die een andere mening hebben. • Leeft zich in in een ander standpunt. • Bestrijdt argumenten op de inhoud, speelt het niet op de persoon. • Vraagt andere leerlingen om hun mening. • Geeft leerlingen met een interessante inbreng complimenten. • Bemiddelt bij verschillen van mening • Gebruikt humor.
STELT ZICH DOELGERICHT EN CONSTRUCTIEF OP	• Haalt er geen zaken bij die er niet bij horen. Blijft bij het onderwerp. • Vat samen wat een ander gezegd heeft. • Bouwt voort op inbreng van leerlingen. • Geeft nieuwe informatie • Stelt mogelijke oplossingen voor.
STELT ZICH KRITISCH EN ONDERZOEKEND OP	• Baseert zijn mening op inhoudelijk juiste argumenten. • Nuanceert en heroverweegt door kritische vragen. • Vraagt om argumenten concreet te maken. • Vraagt naar persoonlijke ervaringen of voorbeelden. • Vraagt om verbanden te leggen met andere ideeën. • Benoemt verschillen en overeenkomsten. • Maakt inschattingen van de gevolgen van oplossingen.
DENKFOUTEN	• Gebruik van vage termen. • Gebruik van valse vergelijkingen. • Zich baseren op oncontroleerbare informatie. • Onbewezen meningen als feiten presenteren. • Vertekenen van andere leerlingen hun standpunten. • Lichtvaardige generalisaties

Bespreek verwachtingen en gespreksregels

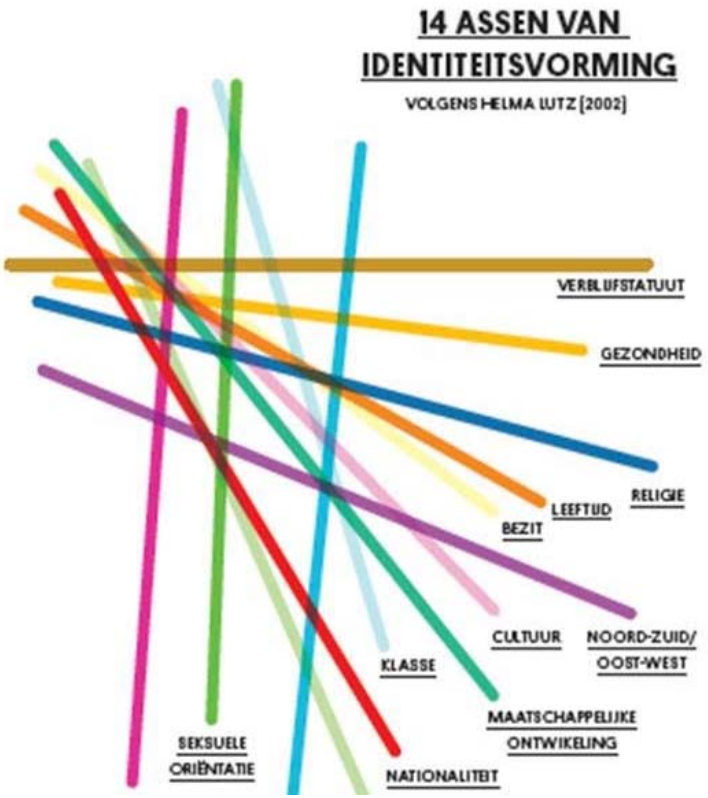
Streng optreden tegen beledigingen, spot, onjuistheden, immoraliteit & onbeleefdheid

Streef naar gedragenheid & consensus over gespreksregels

Expliciteren en bijsturen van regels

Dat kunnen verfijnde regels worden …

- Voer een discussie niet om te winnen, wel om verschillende meningen te verkennen;
- ga er van uit dat de meeste mensen een andere mening hebben dan jij;
- schrijf nooit slechte intenties toe aan je tegenstander
- Speel op de bal, nooit op de persoon
- Besef dat de hokjes waarin jij de ander propt meestal niet zelf gekozen zijn
- Besef dat groepsdenken alles erger maakt
- Besef dat je de meeste dingen die je denkt, hebt overgenomen van je omgeving
- Besef dat de ander een individu is en niet verantwoordelijk voor de praktijken van de groep waartoe hij behoort
- Durf twijfelen aan jezelf
- Leg de lat voor je eigen argumenten even hoog als voor de argumenten van anderen
- Vergelijk mensen nooit met ongedierte
- Probeer je in de schoenen van de tegenstander te verplaatsen
- Denk na over de waarden die je tegenstander verdedigt
- Benadruk het gemeenschappelijke
- Geef het ego van je tegenstander een boost
- Durf sorry te zeggen
- Claim geen moreel monopolie
- Erken dat je minder weet dat je denkt te weten
- Vragen stellen werkt vaak beter dan argumenten geven

Geef identiteit verschillende lagen

Vooroordelen tegenover groepen zijn menselijk

Stereotyperingen leiden tot wij-zij denken

Mensen behoren tot verschillende groepen

Identiteit heeft meerdere lagen of secties

Intersectionaliteit of kruispuntdenken

Streef naar gelijkwaardigheid niet naar gelijkheid

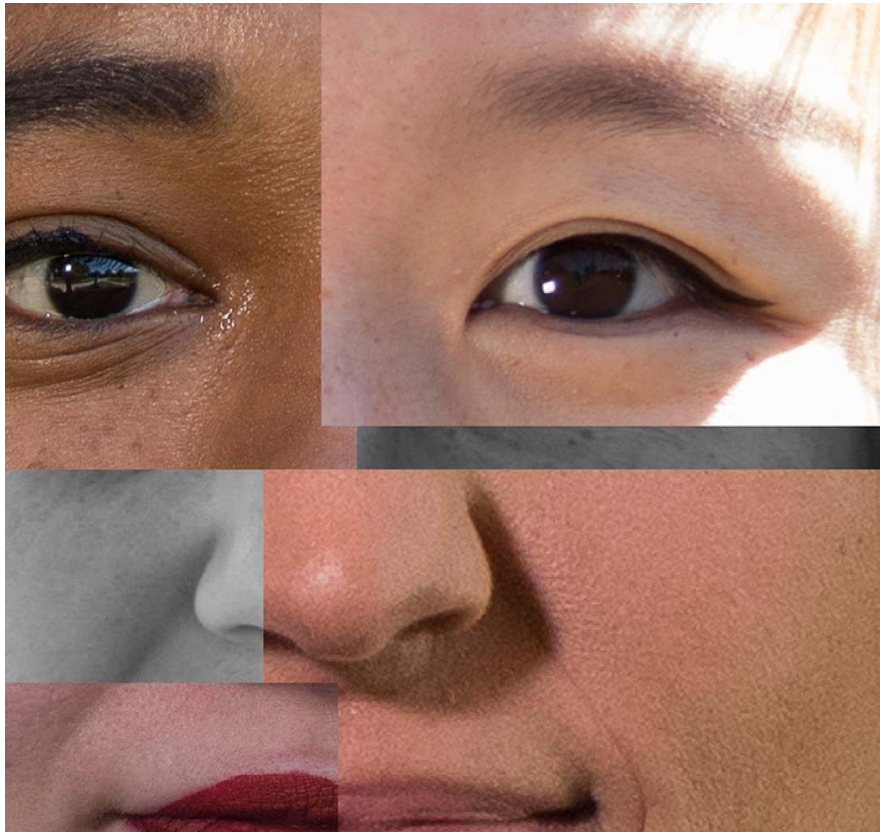
Groepen zijn niet gelijkwaardig

Er is een statusverschil tussen groepen

Wie geen rekening houdt met deze machtsdynamiek, stelt zich kleurenblind op

Kleurenblindheid leidt tot discriminatie

Werk met controversieel erfgoed

Creëer een meertalige leeromgeving

Talen met hoge en lage status; AN-dialect; laaggeletterdheid; anderstaligheid

Enorme taalverschillen

Iedereen dezelfde norm?

Stap af van taalassimilatie

Erfgoed = taal

Interculturele dialoog

Ster-oefening	Identiteitsladder	Meme of metafoor	Systeemmap van je identiteit
Landkaart van je identiteit	Stadswandeling	Levensverhaal op podcast	Beeldverhaal
Digital Storytelling	Familiequeeste	Wereldcafé	Stellingenspel

Faciliteer een interculturele dialoog

- Veilige ruimte
- Gespreksregels
- Identiteit in verschillende lagen: intersectionaliteit
- Gelijkwaardigheid
- Meertaligheid